

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Praha 18.3.2013
čj. SRS 014939/2013

Oblastní odbor SRS

Ztracená 1099/10

161 00 Praha 6

Zpráva č. 1 oblastního odboru PRAHA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 1.1.–17.3.2013

1. Počasí

Leden – v první dekádě měsíce ledna byly pozemky v oblasti bez sněhové pokrývky. Denní i noční teploty se pohybovaly nad bodem mrazu. Kolísaly od 1 °C do 9 °C. Od druhé dekády téměř až do konce měsíce teploty klesaly pod bod mrazu. Noční teploty se pohybovaly od -18 °C do -4 °C. Denní teploty kolísaly mezi -9 °C až -1 °C. Uváděné nejnižší teploty však trvaly pouze dva dny a přišly v polovině třetí dekády ledna. Spolu s ochlazením napadl sníh. Souvislá vrstva sněhu o různé výšce pokryla oblast téměř do konce měsíce. Poslední dny ledna přinesly oteplení až na 12 °C. Sníh se udržel jen na zastíněných plochách. Průměrná teplota v lednu byla v oblasti -1 °C, což je o 1 °C více, než dlouhodobý průměr. V oblasti spadlo 51 mm srážek, to je 159 % dlouhodobého normálu.

Únor – teploty po celý měsíc byly stabilní a bez teplotních extrémů. Noční se pohybovaly od -8 °C do 3 °C, denní od -4 °C do 7 °C. Nejchladněji bylo na počátku třetí dekády února. Po celý měsíc převládaly intenzivní dešťové a sněhové přeháňky. Tomu také odpovídala sněhová pokrývky. V teplejších lokalitách se sníh na pozemcích trvale neudržel, sněhová pokrývky se vyskytovala jen místy a pohybovala se v řádu několika málo centimetrů. Ve vyšších oblastech ležela souvislá vrstva sněhu. Nejteplejším dnem měsíce byl 5. únor, kdy odpolední teplota vystoupila na 7 °C. Nejchladnějším dnem měsíce byl 22. únor, kdy noční teplota klesla na -8 °C. Srážky v oblasti za únor odpovídaly přibližně dvojnásobku dlouhodobého srážkového normálu.

Březen – teploty v první polovině března byly jako na houpačce. V první dekádě klesaly noční teploty zpočátku pod bod mrazu až k -4 °C, denní se však již pohybovaly od 3 °C do 13 °C. Po dlouhé době na pár dní vysvitlo slunce. Výrazné ochlazení nastalo po 11. březnu, kdy se noční teploty postupně vrátily až k -11 °C, denní dosahovaly maximálně 4 °C. Nejchladněji bylo v období mezi 14. až 17. březnem. Souvislá vrstva sněhu o výšce přibližně 5 cm opět pokryla západní část oblasti dne 13. března. Do dnešního dne v oblasti spadlo průměrně 20 mm srážek.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Za posledních 14 dní již došlo v některých lokalitách k místnímu osychání ornice. Na pozemcích začalo v těchto lokalitách přihnojování ozimů pro lepší regeneraci porostů. Na většinu pozemků v oblasti se však z důvodu sněhové pokrývky nebo podmáčení pozemků zatím nedalo vstoupit s technikou. Také prohlídky porostů v první polovině března byly pouze ojedinělé. Příroda se ještě po zimě neprobudila.

OBILNINY

Prohlédnuté porosty v současné době regenerují a jsou po zimě v celkem dobré kondici. Některé porosty obilnin jsou všeobecně zežloutlé a místy podmáčené. Spodní starší listy částečně odumírají. Další vývoj bude závislý na současném i následném průběhu počasí. Vliv budou mít i současně probíhající celodenní mrazy. Zaorávky porostů v oblasti byly minimální. Zjištěné výskyty škodlivých organismů byly za sledované období jen malé.

PŠENICE OZIMÁ (RF 12–25 BBCH)

(fáze 2. listu: 2. list rozvinutý - pátá odnož viditelná)

Slabé přetrvávající výskyty podzimní infekce **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byly zjištěny lokálně v okrese Kladno (Beřovice, Knovíz, Poštovice, 8.3.) a Kutná Hora (Suchdol u Kutné Hory, 13.3.).

Zjišťování výskytu padlí pšenice se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se hodnotí 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží).

V okrese Kladno (Tuchlovice, 6.3., Beřovice, Knovíz, Šlapanice, 8.3.) pozorovány na listech slabé příznaky **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**. Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid septoriové skvrnitosti pšenice – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Ošetření se doporučuje při výskytu 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Na spodních listech v okrese Kladno (Šlapanice, 8.3.) zjištěn slabý výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se napadení odnoží v RF 29-30, 31, 37 a 51. Práh škodlivosti je 20 – 50 % napadených odnoží.

Pouze slabé výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly sledovány na okrajích pozemků v okresech Kladno (Zlonice, 8.3.), Kolín (Velim, 5.3.) a Praha-západ (Tursko, 6.3.). Střední výskyt zjištěn v okrese Kutná Hora (Uhlířské Janovice, 5.3.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) nejpozději tři dny před zahájením aplikace přípravku Státní rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

JEČMEN OZIMÝ (RF 23–30 BBCH)

(třetí odnož viditelná - začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

Přetrvávající střední výskyty podzimní infekce **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byly zjištěny lokálně v okrese Kutná Hora (Hlízov, 4.3.). Slabé výskyty sledovány v okrese Kladno (Srby u Tuchlovic, 6.3., Smečno, 8.3.).

Zjišťování výskytu padlí ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě.

Slabé výskyty **sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)** byly pozorovány v okrese Kladno (Srby u Tuchlovic, 6.3., Smečno, 8.3.).

Pozorování se provádí v době začínající jarní vegetace (krátce po roztátí sněhu). Kontroluje se napadení a poškození porostu (na zemi ležící listy pokryté myceliem houby, poruchy vzcházení a skvrny na listech) při úhlopříčném průchodu porostem. Po roztátí sněhu bývají listy pokryté bílým, později narůžovělým myceliem. Po oschnutí se mycelium mění v méně nápadný šedý, suchý povlak. Rostliny, které přežily, mohou mít později různé zahnědlé skvrny na bázích stébel a listových pochvách.

Preventivní ochranou je použití mořeného osiva, podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů.

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly sledovány v okrese Kutná Hora (Hlízov, 4.3.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

Porosty jsou po zimě vyrovnané. Obecně porosty vypadají dobře a zdravě. Pouze některé starší listy jsou odumřelé. Negativní vliv na porosty může mít současná vlna mrazů. Na přístupných pozemcích probíhá přihnojování, porosty regenerují.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15–30 BBCH)

(5. pravý list vyvinutý - počátek prodlužovacího růstu)

V okrese Kladno (Bakov, Beřovice, Zlonice, 8.3.) ojediněle pozorovány slabé výskyty **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na spodních listech.

Pozorování fomového černání stonků řepky se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimální je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

První velmi slabý výskyt **dřepčíka olejového (*Psylliodes chrysocephala*)** zjištěn v okrese Rakovník (Kolešovice, 8.3.).

Při pozorování nebyly v oblasti zjištěny výskyty **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)** a **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** v optických lapácích.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžíce kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

V okrese Kladno (Beřovice, Dolín, 8.3.) sledovány na kořenových krčcích hálky **krytonosce zelného (*Ceutorhynchus pleurostigma*)** pouze ve slabých výskytech.

Lokálně silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** zjištěn v okrese Kutná Hora (Okřesaneč, 7.3.), střední výskyt zjištěn v okrese Kutná Hora (Horky u Čáslavi, 1.3., Jakub, Svatý Mikuláš, 4.3.) a Mladá Boleslav (Plužná, 8.3.). Slabé výskyty zjištěny v okrese Praha-západ (Tursko, 6.3.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

PÍČNINY

Lokálně byl zjištěn silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** v okrese Praha-západ (Svrkyně, 6.3.). Střední výskyt škůdce byl sledován v okrese Mladá Boleslav (Ctiměřice, 7.3., Plužná, 8.3.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

PASTVINY, LOUKY, TTP

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** lokálně zjištěn v okrese Kolín (Břežany, 5.3.).

Pozorování viz pšenice ozimá.

OVOCNÉ DŘEVINY

Dosavadní průběh zimy byl příznivý i pro přezimování ovocných dřevin.

Jádroviny

JABLONĚ (RF 00 - 01 PBCH)

(zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami - počátek zaoblování (listových) pupenů, pupeny viditelně zaoblené, šupiny pupenů prodloužené, objevují se světle zbarvené části šupin)

Ve sledovaných lokalitách (intenzivní sady, zahrady) zjištěny slabé výskyty vajíček **mery jabloňové (*Cacopsylla mali*)**, **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)**, **mšicovitých (*Aphididae*)** a lokálně střední výskyt vajíček **štítenky čárkovité (*Lepidosaphes ulmi*)** v okrese Kladno (Pchery, 12.12.).

Pozorování se provádí v intenzivních výsadbách jablem.

20 dvouletých větví dlouhých 0,2 m s květními pupeny (na 10 místech 2 větve z 1 stromu). Postranní obrost na větvích se zkrátí na délku 10 mm, krátké plodonosy se ponechají.

Proti přezimujícím stádiím škůdců je vhodné provést předjarní ošetření olejovými přípravky.

Střední výskyt užívaných nor **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v sadech v okresech Kutná Hora (Horušice, 4.3.) a Mladá Boleslav (Horní Bousov, 5.3.).

Pozorování hrabošů se provádí v intenzivních výsadbách všech druhů ovocných dřevin, přednostně v mladých výsadbách a ovocných školkách. Jeden vzorek představuje výsadbu (blok) jedné odrůdy o výměře do 10 ha. Na pozemcích větších než 20 ha můžeme počet odpočtů zvýšit.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) nejpozději tři dny před zahájením aplikace přípravku Státní rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

HRUŠNĚ (RF 00 PBCH)

(zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami)

Lokálně silný výskyt samic **hálčivce hrušňového (*Epitrimerus pyri*)** v pupenech byl pozorován v okrese Kolín (Tismice, 9.1.).

Pozorování a ochrana viz jabloně.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 00 PBCH)

(zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami)

Na sledovaných lokalitách zjištěn slabý výskyt larev **puklice švestkové (*Partheolecanium corni*)** a vajíček **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** a **mšicovitých (*Aphididae*)**.

Pozorování a ochrana viz jabloně.

RÉVA VINNÁ (RF 00 PBCH)

(zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami)

Střední výskyt užívaných nor **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován ve vinohradu v okrese Kutná Hora (Svatý Mikuláš, 4.3.).

Pozorování a ochrana viz jabloně.

Za oblastní odbor Praha zpracoval: Ing. Karel Štefan a Ing. Josef Zajíc